

## ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH OCENY SKUTKÓW

Niniejszy dokument ma na celu poinformowanie opinii publicznej i zainteresowanych stron o przyszłej działalności legislacyjnej Komisji, aby umożliwić im przekazanie informacji zwrotnych na temat przyjętego przez Komisję podejścia do wskazanego problemu i możliwych rozwiązań, a także wszelkich innych istotnych informacji, m.in. na temat możliwych skutków poszczególnych wariantów.

<b>TYTUŁ INICJATYWY</b>	inicjatywy „GreenData4All” – zaktualizowane przepisy dotyczące środowiskowych danych przestrzennych oraz dostępu do informacji dotyczących środowiska
<b>WIODĄCA DG (ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ)</b>	ENV.01 – Strategia, cyfryzacja, lepsze uregulowania prawne i analiza gospodarcza
<b>PRAWDOPODOBNY RODZAJ INICJATYWY</b>	Wniosek ustawodawczy
<b>ORIENTACYJNY HARMONOGRAM</b>	Przyjęcie spodziewane do I kwartału 2025 r.
<b>INFORMACJE DODATKOWE</b>	<a href="#">Infrastruktura Informacji Przestrzennej w Europie</a>

### A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

#### Kontekst polityczny

Dane są potrzebne do podejmowania bardziej świadomych i lepszych decyzji na wszystkich szczeblach. W [europejskiej strategii w zakresie danych](#) zapowiedziano rozwój wspólnych europejskich przestrzeni danych w kluczowych sektorach i dziedzinach interesu publicznego. Przestrzenie danych stanowią środowiska cyfrowe, do których dostawcy danych, pośrednicy i użytkownicy mogą mieć dostęp, aby udostępnić dane. Przestrzenie te zapewniają dostępność większej ilości danych w gospodarce i społeczeństwie, przy czym kontrola pozostaje w rękach przedsiębiorstw i osób fizycznych, które generują dane. Jedną z tych przestrzeni danych jest wspólna europejska przestrzeń danych dotyczących Zielonego Ładu, której celem jest uwolnienie potencjału danych na potrzeby działań priorytetowych określonych w Zielonym Ładzie dotyczących zmiany klimatu, gospodarki o obiegu zamkniętym, zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, różnorodności biologicznej i wylesiania. W tym kontekście inicjatywa GreenData4All zapowiedziana w europejskiej strategii w zakresie danych ma na celu aktualizację i dalsze rozwinięcie obowiązujących przepisów dyrektywy INSPIRE (zob. poniżej) dotyczących udostępniania geoprzestrzennych danych środowiskowych, aby zapewnić ich spójność z najnowszymi przekrojowymi inicjatywami i przepisami dotyczącymi danych cyfrowych (zob. poniżej) oraz ułatwić przepływ danych sektora publicznego do przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu. Zwiększona dostępność informacji o środowisku w przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu zapewni większą przejrzystość w celu lepszego zrozumienia stanu środowiska, w którym żyjemy, ułatwi rozwój ekologicznych rozwiązań i innowacji na europejskim jednolitym rynku danych oraz może wspierać racjonalizację regulacyjnych wymogów sprawozdawczych (zob. poniżej) poprzez ponowne wykorzystanie już opublikowanych danych, aby wesprzeć kształtowanie polityki.

#### Dyrektywa INSPIRE

Dyrektywa INSPIRE ustanawia infrastrukturę danych niezbędną do wspierania polityki UE w dziedzinie ochrony środowiska za pomocą informacji przestrzennej. Dyrektywa INSPIRE ma na celu zapewnienie osobom fizycznym i przedsiębiorstwom lepszego dostępu do danych przestrzennych, co może pomóc im w podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących interakcji ze środowiskiem. Dane przestrzenne odnoszą się bezpośrednio lub pośrednio do określonego obszaru geograficznego lub lokalizacji geograficznej. Dyrektywa zobowiązuje wszystkie państwa członkowskie UE do stworzenia i utrzymania krajowych infrastruktur i katalogów danych, które są publicznie dostępne, aby ułatwić wyszukiwanie danych przestrzennych i dostęp do nich. Katalogi te muszą być ze sobą kompatybilne i mieć standardowy format, tak aby dane były porównywalne oraz mogły być udostępniane i wykorzystywane w wymiarze transgranicznym. Katalogi i przechowywane w nich dane muszą być również regularnie aktualizowane, aby zapewnić aktualność danych. Pomaga to zapewnić dostęp do danych środowiskowych i ułatwia

udostępnianie informacji przez organy publiczne i między nimi, na przykład podczas zarządzania kryzysami transgranicznymi takimi jak. powódzie.

#### Przekrojowe inicjatywy i przepisy dotyczące danych cyfrowych

W ostatnich latach UE przyjęła **nowe przekrojowe inicjatywy i przepisy dotyczące danych cyfrowych**. [Akt w sprawie zarządzania danymi](#) ma na celu ułatwienie udostępniania danych, w tym poprzez zwiększenie zaufania za pośrednictwem neutralnych i przejrzystych pośredników udostępniających dane będących wiarygodnymi organizatorami udostępniania lub gromadzenia danych w ramach wspólnych europejskich przestrzeni danych. Z kolei [dyrektywa w sprawie otwartych danych](#) wzmocniła obowiązek udostępniania danych na żądanie przez organy publiczne i przedsiębiorstwa publiczne, chyba że dostęp jest ograniczony lub wyłączony. W akcie [wykonawczym w sprawie zbioru danych o wysokiej wartości](#) określono wykaz zbiorów danych o „wysokiej wartości” będących w posiadaniu sektora publicznego (zbiory danych, których ponowne wykorzystanie może przynieść znaczne korzyści społeczeństwu i gospodarce). Inicjatywa ta stwarza możliwość bezpłatnego ponownego wykorzystania tych zbiorów danych, ich udostępnienia za pośrednictwem interfejsów programowania aplikacji, udostępniania w formacie nadającym się do przetwarzania maszynowego i ewentualnie zbiorowego pobierania. W przypadku danych przestrzennych objętych dyrektywą INSPIRE akt wykonawczy odnosi się do zasad w niej określonych w celu udostępnienia tych danych przestrzennych i umożliwienia ich ponownego wykorzystania.

#### Racjonalizacja wymogów sprawozdawczych

Komisja zobowiązała się do podjęcia nowych działań na rzecz **racjonalizacji i uproszczenia wymogów sprawozdawczych** dla przedsiębiorstw i administracji. Celem jest zmniejszenie zbędnych obciążeń o 25 %, bez podważania powiązanych celów polityki (zob. np. [program prac Komisji na 2024 r.](#)).

W tym kontekście Komisja zamierza zmienić dyrektywę INSPIRE zgodnie z zapowiedzią zawartą w [pakiecie pomocy gospodarczej dla MŚP](#), aby zmniejszyć o połowę istniejące obowiązki sprawozdawcze. W ramach inicjatywy GreenData4All kontynuowane będą wysiłki na rzecz zmniejszenia wszelkich pozostałych obciążeń wynikających z innych przepisów.

#### **Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa**

W wyniku [oceny](#) stwierdzono, że dyrektywa INSPIRE ułatwiła dostęp do danych przestrzennych organom administracji publicznej i przedsiębiorstwom oraz że dostęp ten stał się tańszy. Publiczna dostępność danych przestrzennych doprowadziła do licznych zastosowań w sektorze publicznym i prywatnym. Dostępność ta ułatwia na przykład gospodarowanie gruntami dzięki szczegółowym mapom, poprawia współpracę między przedsiębiorstwami użyteczności publicznej w zakresie planowanych robót i umożliwia dokładniejsze oszacowanie wartości nieruchomości i składek ubezpieczeniowych.

W ocenie ujawniono jednak kilka problematycznych kwestii. Ponadto, poza obecnym zakresem dyrektywy INSPIRE, ostatnie zmiany polityczne, takie jak nowe przekrojowe inicjatywy w zakresie danych (akt w sprawie zarządzania danymi, akt wykonawczy w sprawie zbiorów danych o wysokiej wartości) oraz utworzenie przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu potwierdzają potrzebę dokonania przeglądu. Aby w pełni umożliwić wykorzystanie danych w przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu, należy usprawnić funkcjonowanie dyrektywy INSPIRE i dostosować przepisy prawne do innych przepisów dotyczących danych cyfrowych.

1. **Przepisy dyrektywy INSPIRE dotyczące udostępniania środowiskowych danych przestrzennych stają się zbyt nakazowe**, zbyt sztywne i nie opierają się na nowszych przepisach horyzontalnych dotyczących danych. Nie są one zatem dostosowane do wykorzystania w przyszłej przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu. Ryzyko rozbieżnych przepisów może zwiększyć obciążenie dostawców i użytkowników danych oraz doprowadzić do rozproszenia oferty danych.
2. **Dane w ramach dyrektywy INSPIRE mają ograniczone zastosowanie w opracowywaniu i wdrażaniu polityki ochrony środowiska (ocena skutków, monitorowanie i sprawozdawczość, ocena)**. Dyrektywa INSPIRE koncentruje się na danych geoprzestrzennych. W dużej mierze brakuje danych opisujących stan środowiska i presję na środowisko.
3. **Dyrektywa INSPIRE w dużym stopniu koncentruje się na publikowaniu danych przestrzennych będących w posiadaniu dostawców danych i nie uwzględnia szybko zmieniających się potrzeb użytkowników ani sposobu i celu wykorzystania danych**.

#### **Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)**

Podstawą dyrektywy 2007/02/WE jest art. 192 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Art. 192 ust. 1 stanowi podstawę prawną dla środków ochrony środowiska, w tym wykorzystania dostępnych danych na potrzeby przygotowania polityki ochrony środowiska.

## Praktyczna potrzeba działania na poziomie UE

Dyrektywa INSPIRE zobowiązuje organy państw członkowskich do udostępniania danych przestrzennych. Ustanawia ona struktury zarządzania i zapewnia ogólnounijną interoperacyjność. Tworzy pulę wiedzy fachowej na szczeblu UE oraz promuje współpracę i innowacje między państwami członkowskimi. To ogólnounijne udostępnianie danych tworzy wartość dodaną dla poszczególnych krajowych baz danych, ponieważ umożliwia użytkownikom analizę problemów środowiskowych wykraczających poza granice krajowe.

Dyrektywie INSPIRE, która jest wyjątkowa pod względem struktury i ambicji, towarzyszą obecnie inne przepisy horyzontalne i sektorowe, np. dotyczące otwartych danych, zbiorów danych o wysokiej wartości, zarządzania danymi i inteligentnych systemów transportowych. Europejska strategia w zakresie danych przedstawia ambicje UE na nadchodzące lata i ma na celu uczynienie UE liderem w społeczeństwie opartym na danych. Stworzenie jednolitego rynku danych umożliwi swobodny przepływ danych w UE i między sektorami z korzyścią dla przedsiębiorstw, naukowców i administracji publicznych. Ponadto w strategii promuje się rozwój przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu w celu udostępnienia danych niezbędnych do wsparcia przejścia na gospodarkę neutralną pod względem emisji dwutlenku węgla do 2050 r. Należy usprawnić funkcjonowanie dyrektywy INSPIRE i zaktualizować przepisy dotyczące udostępniania danych środowiskowych, aby promować i ułatwiać udział posiadaczy danych w przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu.

### B. Główne cele i warianty strategiczne

Celem inicjatywy GreenData4All jest uczynienie dyrektywy INSPIRE bardziej skutecznym i opłacalnym instrumentem udostępniania danych środowiskowych, aby wesprzeć rozwój i wdrażanie polityki ochrony środowiska oraz przejście na bardziej zrównoważoną gospodarkę.

W ramach inicjatywy uwzględnione zostaną w szczególności następujące **cele**:

1. Udostępnianie danych środowiskowych w bardziej skuteczny i zachowujący aktualność sposób.
2. Wyjście naprzeciw potrzebom rozwoju i wdrażania polityki ochrony środowiska oraz umożliwienie monitorowania i sprawozdawczości w zakresie środowiska w oparciu o dane, poprawa jakości dowodów dotyczących stanu środowiska i pobudzenie zielonej gospodarki opartej na danych.
3. Przejście od podejścia zorientowanego na dostawcę do podejścia zorientowanego na użytkownika, w którym każdy nacisk na udostępnianie danych jest uzasadniony wyraźną potrzebą użytkownika lub biznesowym łańcuchem wartości.

Na obecnym etapie Komisja rozważa różne środki z zakresu polityki służące osiągnięciu tych celów.

W odniesieniu do specyfikacji technicznych dotyczących danych i udostępniania danych:

- Uproszczenie i modernizacja przepisów technicznych dotyczących harmonizacji danych, usług sieciowych – w tym szerokiego wykorzystania interfejsów programowania aplikacji (API) – oraz metadanych.
- Dostosowanie charakterystyki danych oraz zasad udostępniania i ponownego wykorzystywania danych do odpowiednich przepisów horyzontalnych.
- Rozważenie wprowadzenia elastycznych rozwiązań w zakresie ustalania charakterystyki danych i standardów udostępniania danych za pomocą elastycznych mechanizmów koordynacji, tak aby zachowywały one aktualność i były neutralne pod względem technologicznym.

W sprawie zakresu danych na potrzeby wsparcia rozwoju polityki ochrony środowiska:

- Rozważenie przekierowania zakresu dyrektywy INSPIRE na dane środowiskowe, przy jednoczesnym pozostawieniu danych niedotyczących środowiska (działki katastralne i działki rolne, budynki, sieci drogowe itp.) poza jej zakresem i objęcie ich innymi narzędziami sektorowymi.
- Rozważenie wykroczenia poza obecny zakres danych przestrzennych i uwzględnienie innych nieprzestrzennych danych środowiskowych jako atrybuty powiązane z danymi przestrzennymi lub jako oddzielne zbiory danych.
- Rozważenie włączenia danych środowiskowych generowanych przez obywateli do zakresu stosowania.
- Rozważenie uwzględnienia unijnych i krajowych danych badawczych finansowanych ze środków publicznych.
- Rozważenie wykorzystania udostępniania danych na podstawie dyrektywy INSPIRE jako standardowego procesu udostępniania danych w polityce ochrony środowiska, ułatwiając tym

samym sprawozdawczość zgodnie z przepisami UE w zakresie ochrony środowiska, np. poprzez promowanie rozpowszechniania danych środowiskowych tylko raz.

W sprawie struktury organizacyjnej/struktury zarządzania:

- Utrzymanie obecnej struktury zarządzania wraz z istniejącymi grupami ekspertów w ramach dyrektywy INSPIRE.
- Rozważenie wprowadzenia nowej struktury zarządzania, która:
  - jest harmonijna ze strukturą zarządzania ustanowioną na mocy przepisów horyzontalnych dotyczących danych (Komitet ds. Otwartych Danych, Europejska Rada ds. Innowacji w zakresie Danych);
  - łączy dyrektywę INSPIRE i przewidziany w niej zakres danych z inicjatywą dotyczącą przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu oraz stanowi odnowioną i potencjalnie szeroką siłę napędową tej inicjatywy.
- Określenie roli pośredników w zakresie danych, zgodnie z aktem w sprawie zarządzania danymi.
- Wskazanie uznanych organizacji altruizmu danych w celu uzupełnienia danych sektora publicznego.
- Rozważenie rozwiązań technicznych/operacyjnych oraz organizacyjnych w celu zachęcenia podmiotów publicznych i prywatnych do wykorzystywania danych i ich ponownego wykorzystywania.
- Rozważenie mechanizmów zarządzania/identyfikowalności, aby sprawdzić, w jaki sposób ponownie wykorzystuje się dane w ramach dyrektywy INSPIRE do tworzenia usług pochodnych.

Na podstawie dalszej analizy i uwag zainteresowanych stron na temat tych środków w ocenie skutków zostaną sformułowane i przeanalizowane warianty strategiczne.

### C. Prawdopodobne skutki

Oczekuje się, że inicjatywa przyniesie pozytywne skutki dzięki modernizacji publicznych ram udostępniania danych środowiskowych. Powinno to przynieść korzyści szerokiemu gronu przedsiębiorstw i organom administracji publicznej w całym łańcuchu wartości danych. Istnieje potencjał, by pomóc w tworzeniu miejsc pracy w sektorze ponownego wykorzystywania danych i zwiększyć wartość ekonomiczną danych sektora publicznego. Większość kosztów dostosowania przepisów będzie początkowo w dużej mierze ponoszona przez organy sektora publicznego. Skorzystają one jednak również dzięki lepszemu wykorzystaniu danych w kształtowaniu polityki oraz świadczeniu lepszych usług publicznych dla społeczeństwa.

Wartość wynikająca z publicznego udostępnienia danych środowiskowych do ponownego wykorzystania wykracza poza wymierne korzyści pod względem wartości pieniężnej. Publiczne udostępnienie danych środowiskowych do ponownego wykorzystania pomoże również wzmocnić demokrację środowiskową i osiągnąć sprawiedliwą transformację ekologiczną i cyfrową. Stanie się tak poprzez promowanie celu, jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska zgodnie z Kartą praw podstawowych oraz przyczynianie się do tworzenia czystego i zdrowego środowiska. Dzięki szybszemu dostępowi do danych, większej przejrzystości ocen oddziaływania na środowisko i kształtowaniu polityki oraz rozwojowi produktów i usług w zakresie zielonych danych wsparcie uzyskają prace prowadzone w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania skutkom zmiany klimatu.

### D. Instrumenty lepszego stanowienia prawa

#### Ocena skutków

Ocena skutków, poparta zgromadzonymi dowodami i konsultacjami z zainteresowanymi stronami, pomoże przygotować inicjatywę polityczną i będzie stanowić podstawę wniosku ustawodawczego Komisji. Proces ten zostanie przeprowadzony zgodnie z wytycznymi dotyczącymi lepszego stanowienia prawa. Prace zostaną poparte badaniem, które zostanie zlecone w 2023 r. w celu zebrania dowodów, wsparcia procesu konsultacji z zainteresowanymi stronami i przeprowadzenia analiz.

W ocenie skutków zostaną wykorzystane również:

- wyniki [oceny](#), na potrzeby której przeprowadzono konsultacje z zainteresowanymi stronami i ekspertami;
- zakończone przez Komisję nowe badania na temat możliwego zastosowania mechanizmu altruizmu danych przewidzianego w akcie w sprawie zarządzania danymi oraz ewentualnej roli pośredników danych;

- [Sprawozdanie JRC z serii „Nauka dla polityki” - „A Public Sector Contribution to the European Green Deal Data Space”, 2021;](#)
- [Sprawozdanie JRC z serii „Nauka dla polityki” „Beyond INSPIRE. Perspectives on the legal foundation of the European Green Deal Data Space”, 2023;](#)
- [Sprawozdanie JRC „European Data Spaces – scientific insights into data sharing and utilisation at scale”, 2023.](#)

Ocena skutków będzie ponadto opierać się również na wynikach działań przygotowawczych do unijnego programu „Cyfrowa Europa” [dotyczących przestrzeni danych Europejskiego Zielonego Ładu](#), aby zagwarantować spójność oraz zmaksymalizować efektywność i skuteczność.

### **Strategia konsultacji**

Biorąc pod uwagę informacje zwrotne dotyczące niniejszego zaproszenia do zgłaszania uwag, w I kwartale 2024 r. Komisja rozpocznie konsultacje publiczne w celu zebrania opinii różnych zainteresowanych stron. Kwestionariusz będzie dostępny we wszystkich językach UE, a odpowiedzi można udzielać we wszystkich językach urzędowych UE. Sprawozdanie podsumowujące zostanie opublikowane na portalu Komisji „Wyraź swoją opinię” po zakończeniu konsultacji publicznych. Działania te zostaną uzupełnione innymi działaniami konsultacyjnymi mającymi na celu gromadzenie dowodów w drodze wywiadów z ekspertami z różnych dziedzin. Zorganizowane zostaną również warsztaty z udziałem ekspertów oraz ukierunkowane konsultacje.

### **Powody prowadzenia konsultacji**

Komisja pragnie zebrać opinie zainteresowanych stron na temat problemów wskazanych w ocenie dyrektywy INSPIRE, wyzwań związanych z szybko zmieniającym się europejskim krajobrazem danych oraz możliwych podejść politycznych do rozwiązania tych problemów. Celem konsultacji będzie również zebranie dowodów i danych, aby wskazać i ocenić warianty strategiczne oraz określić zakres przyszłej dyrektywy.

### **Grupa docelowa**

Głównymi zainteresowanymi stronami są eksperci ds. danych środowiskowych i geoprzestrzennych z państw członkowskich odpowiedzialni za wdrożenie dyrektywy, organy administracji publicznej, społeczność otwartych danych, organizacje nienastawione na zysk i organizacje nastawione na zysk w różnych sektorach (środowiska, geoprzestrzennym, morskim, rolniczym, mediów, inteligentnych miast, mobilności, energii), osoby zainteresowane ochroną środowiska, społeczności oferujące otwarte oprogramowanie, organy normalizacyjne i środowisko naukowe. Są to główni beneficjenci pod względem oszczędności kosztów oraz możliwości dostępu użytkowników do danych i korzystania z nich w nowy i innowacyjny sposób.